

STRESZCZENIE

Dotyczy: przewodu w sprawie nadania Pani Agnieszce Niewiadomskiej stopnia doktora sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka na Wydziale Wokalno- Instrumentalnym, Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach.

Zasadniczym celem niniejszej dysertacji jest przedstawienie osoby Felicjana Szopskiego, a w szczególności jego twórczości pieśniarskiej. Praca jest opisem szesnastu pieśni zarejestrowanych na załączonej płycie CD, z których piętnaście stanowi kompozycje Felicjana Szopskiego, a jedna opracowanie polskiej pieśni ludowej. Dzieła powstały na przestrzeni lat 1895–1921. Pomimo że twórczość ta jest bardzo wartościowa i cenna dla polskiej sztuki wokalne, nikt do tej pory nie zajął się jej szczegółowym opracowaniem. Nutowe publikacje utworów wydane zostały jeszcze w czasach dwudziestolecia międzywojennego i do chwili obecnej nie doczekały się reedycji.

Już we wstępie autorka podaje szczegółowe informacje historyczne z burzliwego okresu drugiej połowy XIX wieku, kiedy Polska była pod zaborami. Choć w Europie doszło do wyraźnego rozwoju cywilizacyjnego, to dla polskiej kultury był to czas bardzo trudny, choćby dlatego, że każda z trzech części kraju znalazła się w odmiennym kontekście politycznym, ekonomicznym i społecznym. Z bagażem powyższych wydarzeń w tym trudnym i niespokojnym okresie przyszło żyć i tworzyć Felicjanowi Szopskiemu.

Istotnym staje się postawione w dysertacji pytanie, czy Felicjan Szopski jest kompozytorem romantycznym, czy też jego twórczość przekracza założenia tej epoki? Aby na to odpowiedzieć, należało skonstruować pracę w następującym porządku – cztery rozdziały, poprzedzone rozbudowanym wstępem i uzupełnione zakończeniem.

Rozdział pierwszy opisuje życie i twórczość kompozytora w ujęciu biograficznym, przedstawiając go również w innych rolach, jako nauczyciela, krytyka muzycznego

i działacza państwowego. Analiza oddziaływania kompozytora na otoczenie została zaprezentowana w przytoczonych przykładach z ówczesnej prasy. Rozdział drugi przybliżył pojęcie romantyzmu, ukazując różne jego ujęcia pod kątem kultury, literatury i filozofii. Treść rozdziału trzeciego traktuje o polskich i zagranicznych kompozytorach, którzy wywarli wpływ na Felicjana Szopskiego. Najbardziej rozbudowana część pracy – rozdział czwarty, to analiza pieśni kompozytora, opisująca i uwypuklająca charakterystyczne elementy muzyki romantycznej. W zakończeniu zawarte jest podsumowanie rozważań z poprzednich rozdziałów i potwierdzenie cech twórczości kompozytora, takich jak: inspiracja muzyką ludową oraz muzyką Fryderyka Chopina, pielęgnowanie pierwiastków narodowych przy jednoczesnym dążeniu do odkrywania nowych środków, odmiennych narracji muzycznych i nowatorskich rozwiązań harmoniczych.

Rozwój warsztatu kompozytorskiego Felicjana Szopskiego uzewnętrznia się w transformacji stylu od romantycznej pieśni do liryki wokalne, naznaczonej zaledwie refleksami tej epoki. Niewątpliwie jego twórczość pieśniarska ewoluowała na przestrzeni lat, począwszy od typowo moniuszkowskich kompozycji, poprzez dzieła inspirowane twórczością Roberta Schumanna, Ryszarda Wagnera i Ryszarda Straussa, aż do utworów zawierających pierwiastki impresjonistyczne. Dorobek artystyczny Felicjana Szopskiego staje się mostem łączącym romantyzm z nowymi kierunkami. Jest konsolidacją tego, co w muzyce już znane z nowymi środkami wyrazu. Zdaniem autorki niniejsza praca z załączonymi nagraniami, powinna przybliżyć wykonawcom i odbiorcom sztuki twórczość pieśniarską nieszczęśliwie zapomnianego na prawie sto lat kompozytora.

Agnieszka Niewiadomska

dr hab. Sabina Olbrich-Szafranec

Katowice, dn.10.05.2019 r.

Uniwersytet Śląski w Katowicach

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR AGNIESZKI NIEWIADOMSKIEJ

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Wydział Wokalno-Instrumentalny, pismo z dnia 5 kwietnia 2019 roku informujące o powołaniu mnie na recenzenta przez Radę Wydziału.

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego z dnia 19 października 2017 roku w sprawie:

- przyjęcia tematu i koncepcji pracy doktorskiej
- wszczęcia, na wniosek **Pani Agnieszki Niewiadomskiej** przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie wokalistyka
- wyznaczenia promotora

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3)

Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego pisma sygnowanego datą 25 marca 2019 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pani Agnieszki Niewiadomskiej pt. **Refleksy romantyzmu w liryce wokalne Felicjana Szopskiego** została dołączona następująca dokumentacja:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego
- uchwała o wyznaczeniu promotora w osobie dr hab. Macieja Bartczaka, prof. Akademii Muzycznej w Katowicach
- uchwała w sprawie wyznaczenia recenzenta dr hab. Małgorzaty Grela
- uchwała o wyznaczeniu recenzenta w przewodzie doktorskim w mojej osobie
- protokoły z przebiegu posiedzenia Rady Wydziału
- protokoły Komisji Skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań

- lista obecności członków Rady Wydziału
- lista członków Rady Wydziału zaliczanych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka do minimum kadrowego
- dokumentacja przewodu doktorskiego
- praca doktorska i dzieło artystyczne

Powyższe dokumenty zostały podpisane przez przewodniczącego Rady, protokolanta, członków komisji skrutacyjnej. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Niniejszym stwierdzam, że przyjęcie tematu pracy doktorskiej, jej koncepcji oraz wszczęcie przewodu doktorskiego, wyznaczenie promotora i recenzentów nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Podstawowe dane o kandydatce:

Mgr Agnieszka Niewiadomska urodziła się w Nysie. Swoją edukację muzyczną rozpoczęła w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Nysie, gdzie w latach 1990-1996 uczyła się gry na fortepianie. Edukację muzyczną kontynuowała w tej samej szkole w klasie śpiewu solowego w latach 1996-2000. W 2001 roku rozpoczęła studia na Wydziale Wokalno-Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Katowicach, którą ukończyła w klasie śpiewu dr hab. Macieja Bartczaka w 2006 roku. Swoje umiejętności wokalne doskonaliła na licznych Mistrzowskich Kursach Wokalnych, w których uczestniczyła w latach 2003-2015. Pracowała wówczas pod kierunkiem tak wybitnych śpiewaków jak: Ryszard Karczykowski, Ingrid Kremling, Alain Nonat, Teresa Żylis Gara, Elena Vitman, Izabela Kłosińska, Wojciech Jasiński. Wiele tych kursów wzbogacało jej doświadczenia w dziedzinie pedagogiki wokalne. Od roku 2008 do dziś pracuje jako nauczyciel śpiewu w Państwowej Szkole Muzycznej II st. im. Witolda Lutosławskiego w Nysie a od 2012 roku jako starszy wizytator szkół artystycznych Centrum Edukacji Artystycznej.

Mgr Agnieszka Niewiadomska ma na swoim koncie wiele nagród uzyskanych na krajowych i międzynarodowych konkursach wokalnych.

Wśród przedstawionych nagród i osiągnięć na wyróżnienie zasługują:

- Stypendium Ministra Kultury i Sztuki za rok 2005/2006
- Nagroda specjalna im. Jaromira Brychty na Konkursie Wokalnym Zdar nad Sazavou Czechy, 2008 r.
- Wyróżnienie oraz Nagroda Specjalna Związku Artystów Scen Polskich na IV Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym Złote Głosy Mazowsza, Warszawa 2009 r.
- Grand Prix Złoty Słowik Belcanto 2009, na Międzynarodowym Festiwalu Wokalnym w Nałęczowie, 2009 r.

- Wyróżnienie na V Ogólnopolskim Konkursie Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej w Krakowie, 2010 r.
- Wyróżnienie na I Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym w Mławie, 2012 r.
- Nagroda Specjalna Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów Śpiewu na I Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. A. Hiolskiego w Kudowie Zdroju, 2013 r.
- Wyróżnienie na VI Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Haliny Halskiej-Fijałkowskiej we Wrocławiu, 2013 r.
- Nagrody Specjalne Fundacji Auxilium oraz Fundacji Czardasz na VI Ogólnopolskim Konkursie Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej w Krakowie, 2014 r.
- III miejsce na 17th Imrich Godi Vocal Competition Juventus Canti, Vrable Słowacja, 2015 r.
- Grand Prix na IV International Master Competition for Music Teachers, Warszawa, 2016 r.
- Nagrody specjalne na IV Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju, 2016 r.
- III miejsce oraz nagroda specjalna na 51 Mezinarodni Pevecka Soutez Antonina Dvoraka w Karlovych Varach, 2016 r.

W załączonej dokumentacji Doktorantka przedstawiła zebrane materiały dotyczące dorobku artystycznego i pedagogicznego.

Agnieszka Niewiadomska posiada w swoim dorobku zarówno repertuar oratoryjno-kantatowy, pieśniarski a także operowo-operetkowy.

W okresie 2003-2017 doktorantka wykonała ok 20 koncertów z orkiestrą wykonując partie solowe, w większości w dziełach oratoryjno-kantatowych takich jak:

- J.S.Bach *Magnificat*
- J.S.Bach *Msza h-moll*
- J.Świder *Missa Festiva*
- G.Faure *Requiem*
- J.Elsner *Missa i G minor et major*
- W.A.Mozart *Krönungsmesse*
- W.A.Mozart *Requiem d-moll*

- W.A.Mozart *Vesperae solennes*
- W.A.Mozart *Missa in C KV 257*
- W.A.Mozart *Litaniae Lauretanae de Beata Maria Virgine KV 109/74 e*
- W.A.Mozart *Missa brevis D-dur*
- W.A.Mozart *Missa in C Spatzenmesse KV 220/196 b*
- G.P.Pergolesi *Stabat Mater*
- J.Haydn *Missa d-moll Nelson mass*

Ważne miejsce w działalności artystycznej Doktorantki zajmuje kameralistyka. W swoim repertuarze posiada m.in. takie cykle pieśni:

- S.Prokofiew pięć pieśni do słów A.Achmatowej
- C.Debussy *Ariettes Oubliées*
- J.Obradors *Dos cantares populares*
- F.Chopin *Pieśni op.74*
- H.Villa-Lobos *Bachianas Brasileiras nr 5*
- X.Montsalvatge *Cinco canciones negras*
- A.Dvořák *Pieśni miłosne*

Agnieszka Niewiadomska posiada także w swoim repertuarze partie operowe i operetkowe. W 2005 roku zadebiutowała w Operze Śląskiej w Bytomiu rolą Musetty w *Cyganerii* G. Pucciniego. Następnie w styczniu 2006 roku podczas swojego spektaklu dyplomowego zaśpiewała partię Neddy w *Pajacach* R. Leoncavallo. W tym samym roku można było jeszcze usłyszeć Doktorantkę jako Pappagenę w *Czarodziejskim flecie* W. A. Mozarta również na deskach Opery Śląskiej a także w 2007 roku w Niemczech. Kolejna partia to Hanna w *Strasznym Dworze* St. Moniuszki (marzec 2009 r. Opera Śląska w Bytomiu).

Znaczącym wydarzeniem na drodze artystycznej Agnieszki Niewiadomskiej był udział doktorantki w *Mandragorze* Karola Szymanowskiego wyreżyserowanej przez Michała Znanieckiego w Operze Narodowej w Warszawie w listopadzie 2007 roku. Wykonała wówczas partię Królowej, Turczynki. Spektakl powstał z okazji Roku Szymanowskiego oraz w 125 rocznicę urodzin Kompozytora.

Pani Agnieszka Niewiadomska od 2008 roku pracuje jako nauczyciel śpiewu solowego w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. im. Witolda Lutosławskiego w Nysie odnosząc sukcesy swoich uczniów, którzy biorą udział w licznych konkursach wokalnych.

Wiktoria Wojdyła I miejsce na III Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym Brzesko, 24 kwiecień 2016 r.

Kacper Trela I miejsce na VII Wojewódzkim Przeglądzie poezji i pieśni św. Jana Pawła II; Pietrowice, 09.05.2016 r.

Kacper Trela I miejsce w Przeglądzie Piosenki Religijnej, Głuchołazy, 6 listopad 2014 r.

Magdalena Rębisz:

I miejsce w miejsko-gminnych eliminacjach 58 Ogólnopolskiego Konkursu recytatorskiego, kategoria śpiewana, Nysa, 13.03.2013 r.

I miejsce w turnieju poezji śpiewanej poświęconego twórczości Wisławy Szymborskiej, Nysa, 11.03.2013 r.

I miejsce na XII Przeglądzie Kolęd i Pastorałek Brzeskie Kolędowanie, Brzeg, 19-20.01.2013 r.

I miejsce na Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Francuskiej, Brzeg, 21.10.2012 r.

Doktorantka podejmuje szereg inicjatyw, których celem jest ożywienie życia muzycznego lokalnej społeczności. Jej zaangażowanie i pracowitość zostały nagrodzone (Wyróżnienie za osiągnięcia wokalne i pedagogiczne, włączanie się w działalność charytatywną oraz działania promujące Nysę na scenach muzycznych w kraju i za granicą, Nysa 2010, 2011, 2017 r.).

Oprócz działalności dydaktycznej Doktorantka prowadzi także warsztaty wokalne dla chórów w ramach projektu *Śpiewająca Polska*, dla uczniów szkół muzycznych z Regionu Opolskiego oraz Czech w ramach projektu *Muzyka na granicy* oraz projektu *Muzyczny Dialog w Europradziadzie*.

Aby pogłębić swoją wiedzę i umiejętności zawodowe Doktorantka brała udział w różnych formach doskonalenia zawodowego; warsztatach, szkoleniach, kursach, m.in.:

- Kurs kwalifikacyjny z zakresu zarządzania oświatą 26.04.2009 r.
- Akademia Przywództwa, CENSA, 25.02.2010 r.
- Techniki relaksacyjne, CENSA, 18.03.2010 r.
- Sposoby radzenia sobie z tremą, CENSA, 13.05.2010 r.
- Coaching kompetencyjny dla zarządzających, CENSA, 20.04.2011 r.
- Kierowanie sekcją w szkole artystycznej, CENSA, 7.10.2012 r.
- Wdrażanie podstaw programowych i modyfikowanie programów nauczania, CENSA, 18.05.2014 r.
- Zagrożenia w sieci, CENSA, 6.11.2015 r.

- Informacja publiczna i prawo dostępu do informacji. Zasady udostępniania danych w ramach dostępu do informacji publicznej. 12.05.2016 r.
- Ochrona danych osobowych w placówce oświatowej. Rejestracja zbiorów danych osobowych, Europejskie Centrum Rozwoju Kadr, 12.05.2016 r.

Ocena pracy doktorskiej:

Praca doktorska mgr Agnieszki Niewiadomskiej pod tytułem *Refleksy romantyzmu w liryce wokalne Felicjana Szopskiego* składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne składa się z 16 pieśni na głos z fortepianem z czego 15 to kompozycje Felicjana Szopskiego, a 1 jest opracowaniem melodii ludowej.

- *Zawód*
- *Choć pól i łąk*
- *Barkarola*
- *Idzie na pola, idzie na bory* z cyklu *Trzy melodie do Preludiów Tetmajera*
- *W wieczorną ciszę z daleka słyszę* z cyklu *Trzy Melodie do Preludiów Tetmajera*
- *Pamiętam ciche, jasne, złote dni* z cyklu *Trzy Melodie do Preludiów Tetmajera*
- *Chciałabym z Tobą* op. 10 nr 1 z cyklu *Z marzeń moich*
- *Daj mi twoje oczy* op. 10 nr 2 z cyklu *Z marzeń moich*
- *Kędy ty idziesz* op. 10 nr 3 z cyklu *Z marzeń moich*
- *Ahaswer* op. 13 nr 1 z cyklu *Trzy pieśni do słów Edwarda Leszczyńskiego*
- *Zwierciadło* op. 13 nr 2 z cyklu *Trzy pieśni do słów Edwarda Leszczyńskiego*
- *Prelud* op. 13 nr 3 z cyklu *Trzy pieśni do słów Edwarda Leszczyńskiego*
- *Nad rzeką* op. 14 nr 1 z cyklu *Trzy pieśni do słów Emila Zegadłowicza*
- *W opustoszałym starym sadzie* op. 14 nr 2 z cyklu *Trzy pieśni do słów Emila Zegadłowicza*
- *Wniosłaś wiosenny ranek* op. 14 nr 3 z cyklu *Trzy pieśni do słów Emila Zegadłowicza*
- *Hejże ino, fijolecku leśny* z cyklu *10 pieśni ludowych*

Nagranie zostało zrealizowane w dniach 23-24 października 2018 roku w auli im. Bolesława Szabelskiego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, realizatorem nagrania jest uznana firma fonograficzna DUX.

Twórczość wokalna Felicjana Szopskiego, urodzonego 5 czerwca 1865 roku w Krzeszowicach a zmarłego 28 września 1939 roku w Warszawie, polskiego kompozytora, pianisty, pedagoga i krytyka muzycznego nie jest powszechnie znana. Studiował u Władysława Żeleńskiego w Krakowie, Zygmunta Noskowskiego w Warszawie, Heinricha Urbana w Berlinie i Hugo Reimanna w Lipsku. Wykładał na uczelniach muzycznych w Warszawie i Krakowie, zaś do grona jego uczniów należeli m.in. Kazimierz Sikorski i Bolesław Woytowicz. Oprócz pieśni na głos i fortepian był autorem utworów fortepianowych, *Preludium Symfonicznego*, oper *Lilie*, *Eros* i *Psyche* wg dramatu Jerzego Żuławskiego.

W nagraniu Doktorantce towarzyszy pianista Szymon Blaszyński. Nieocenioną rolę w wykonawstwie pieśni przez śpiewaka ma pianista; odnajdujemy wyrazistą korespondencję pomiędzy linią wokalną a materią brzmieniową fortepianu. Gra Szymona Blaszyńskiego przyczynia się do ciekawej interpretacji pieśni.

Odtwórczynię pieśni oprócz prawidłowego prowadzenia głosu cechuje muzykalność pozwalająca na bezproblemową orientację wśród najbardziej dysonansowej harmonii i skomplikowanych rytmów. Doktorantka zachwyca walorami swojego głosu, pełną ekspresji interpretacją. Mgr Agnieszka Niewiadomska cechuje głęboka wrażliwość artystyczna, która umożliwia odpowiednie kształtowanie barw brzmieniowych odpowiednich do tekstu. Na specjalną uwagę i szczególne uznanie w moim mniemaniu zasługuje interpretacja Trzech pieśni do słów Edwarda Leszczyńskiego op.13 *Ahaswer*, *Zwierciadło*, *Prelud*. Jak czytamy w pracy „Pieśni wymagają od wykonawcy nie tylko dużej muzykalności ale i inteligencji w odczuwaniu głębszych akcentów oraz w nowoczesnym pojęciu rozumianej umiejętności deklamacji słowa śpiewanego” (strona 103). Znakomite prowadzenie frazy muzycznej przez Doktorantkę połączone jest z dojrzałą interpretacją, ekspresją i pięknymi wysokimi tonami. Kameralistyka to rodzaj muzyki, do której należy dojrzeć, zarówno pod względem technicznym jak i interpretacyjnym, ale najbardziej emocjonalnym, który przejawia się w muzykalności. Słuchając dzieła artystycznego Doktorantki mamy do czynienia z prawdziwą sztuką. Emocje zawarte w głosie śpiewaczki oraz jej muzykalność czynią dzieło artystyczne prawdziwą sztuką. Każde kolejne odsłuchanie płyty pozwala poznać głębiej zapomnianą twórczość wokalną Felicjana Szopskiego, która zasługuje na większe zainteresowanie. Trzeba zaznaczyć, że Doktorantka jest pierwszą wykonawczynią wielu z pieśni Felicjana Szopskiego.

Pod względem formalnym obszerna praca pisemna mgr Agnieszki Niewiadomskiej nie budzi zastrzeżeń. Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów i zakończenia. We wstępie Doktorantka pisze bardzo przekonująco o wyborze tematu.

W pierwszym rozdziale autorka gruntownie przybliżyła pojęcie romantyzmu w literaturze i muzyce. Przedstawia zarówno twórców literackich jak i muzycznych epoki, jednak ze szczególną uwagą dorobek twórczy kompozytorów tej epoki, który niezaprzeczalnie znajduje odzwierciedlenie w pieśniach Felicjana Szopskiego.

Drugi rozdział opisuje życie i twórczość kompozytora na tle przemian historycznych Polski. Trzeba podkreślić, że Doktorantka wykonała czasochłonną, żmudną pracę zbierając niezwykle skrupulatnie i rzetelnie obszerny materiał źródłowy jakim są cytaty z ówczesnej prasy, ilustrując nimi bardzo trafnie treść nie tylko zresztą tego rozdziału.

Trzeci, bardzo obszerny rozdział stanowi szczegółowy opis i analizę warstwy słowno-muzycznej nagranych utworów. Pieśni zamieszczone na płycie powstały w okresie 1895-1921. Na przestrzeni tych lat twórczość pieśniarska Felicjana Szopskiego bardzo ewoluowała. Autorka w swojej analizie dogłębnie przedstawia proces rozwoju umiejętności i doświadczeń kompozytorskich Szopskiego. Bardzo wnikliwie opisuje współzależności poszczególnych składników kompozycji, starannie ilustrując zapisanymi przykładami nutowymi. Pierwsze w stylu moniuszkowskim: niezwykle śpiewne, z łatwym akompaniamentem i prostą harmoniką (*Zawód, Choć pól i łąk*), kolejne inspirowane twórczością Franciszka Schuberta (*W wieczorną ciszę z daleka slysze*), Roberta Schumanna (cykl *Z marzeń moich*) bardzo zauważalne w sposobie prowadzenia partii fortepianu aż po pieśni na granicy tonalności (*Zwierciadło, Nad rzeką*), neoromantyzmu (*Wniosłaś wiosenny ranek*), impresjonizmu (*Prelud*) i stylu wagnerowskiego (*W opustoszałym starym sadzie*). Felicjan Szopski swoje pieśni pisał do słów najwybitniejszych polskich poetów takich jak Kazimierz Przerwa Tetmajer (*Zawód, Idzie na pola, idzie na bory, W wieczorną ciszę, Pamiętam ciche, jasne złote dni*), Adam Asnyk (*Choć pól i łąk*), Emil Zegadłowicz, Edward Leszczyński. Pracę zamyka zakończenie, w którym Doktorantka zawarła najważniejsze wnioski oraz wykaz przykładów nutowych i ich źródeł, bibliografię, która jest bardzo obfita, obejmująca zarówno wydawnictwa polskie jak i szereg opracowań w języku angielskim, niemieckim czy też francuskim. Nie zabrakło także internetowej bazy danych. Od strony edytorskiej (mimo nielicznych błędów, np. literówki *przejawiałą* zamiast *przejawia* str. 26, *zaspiewów* zamiast *zapisów* str. 34, tytuł *Scherzo h-moll* z małej litery, str. 26) praca napisana jest bardzo starannie. W opisie pracy doktorskiej mgr Agnieszki Niewiadomskiej można zauważyć dbałość o jak najpełniejszą analizę tematu zawartego w tytule pracy.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Agnieszki Niewiadomskiej, na którą składają się dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD oraz opis tego dzieła posiada twórczy i edukacyjny charakter. Utwory zebrane na płycie nie były do tej pory zarejestrowane. Nagranie to jest znaczącym wkładem w działalność badawczą i popularyzacji dorobku polskiego kompozytora Felicjana Szopskiego. W opisie dzieła Doktorantka wykazała się ogromną wiedzą teoretyczną, historyczną i merytoryczną. Dysertacja wnosi znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej-wokalistyka. Poziom muzyczno-artystyczny Doktorantki świadczy o tym, że posiada umiejętność samodzielnego wykonywania zawodu artystki śpiewaczki. Pani mgr Agnieszka Niewiadomska rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła tym samym wymagania ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie

dr hab. Sabina Olbrich-Szafranec
dr hab. Sabina Olbrich-Szafranec

Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka

Akademia Muzyczna w Bydgoszczy

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR AGNIESZKI NIEWIADOMSKIEGO

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Wydział Wokalno-Instrumentalny, pismo z dnia 5 kwietnia 2019 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami).

DOTYCZY

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego z dnia 19 października 2017 roku (art.14 ust. 2, pkt 2 ustawy) w sprawie:

- przyjęcia tematu i koncepcji pracy doktorskiej,
- wszczęcia, na wniosek **Pani mgr Agnieszki Niewiadomskiej** z dnia 2 października 2017 roku, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka,
- wyznaczenia recenzentów.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami), Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Wydziału prof. Feliksa Widerę, pisma datowanego 05.04.2019 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pani **mgr Agnieszka Niewiadomska** pt. *Refleksy romantyzmu w liryce wokalne Felicjana Szopskiego*, pod opieką merytoryczną dr hab. Macieja Bartzaka, została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału w dniu 19.10.2017 roku:

- uchwała i protokół komisji skrutacyjnej o wszczęciu przewodu doktorskiego Pani mgr Agnieszce Niewiadomskiej
- uchwała i protokół komisji skrutacyjnej o wyznaczeniu promotora w osobie dr hab. Macieja Bartczaka
- uchwała i protokół komisji skrutacyjnej o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej dr hab. Sabiny Olbrich-Szafrańskiej z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- uchwała o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej mojej osoby,
- dokumentacja zapisu elektronicznego pracy
- streszczenie
- oświadczenie doktorantki o samodzielnym przygotowaniu rozprawy doktorskiej, jej opisu i streszczenia

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE:

Mgr Agnieszka Niewiadomska urodziła się 23 sierpnia 1982 r. w Nysie. W latach 1990-2000 uczęszczała do szkoły muzycznej I i II stopnia w Nysie, ucząc się w klasie fortepianu, a następnie w klasie śpiewu. W latach 2001-2006 studiowała śpiew w Akademii Muzycznej w Katowicach (specjalność wokalna-aktorska) kształcąc się w klasie prof. Krystyna Świder i Macieja Bartczaka. Tam też otrzymała dyplom ukończenia studium pedagogicznego. Na ostatnim roku studiów 2005-2006 była stypendystką Ministra Kultury i Sztuki. Po studiach wokalnych doskonalila swoją wiedzę na studiach podyplomowych CENSA (Centrum Edukacji Nauczycieli Szkół Artystycznych) w Warszawie, gdzie w roku 2009 ukończyła Zarządzanie Oświatą, w 2010 Akademię przywództwa i Techniki relaksacyjne - Metoda Feldenkraisa, Technika Alexandra, Sposoby radzenia sobie z treścią, a w 2011 r. Coaching kompetencyjny. W roku 2011 uczestniczyła w programie Akademia Operowa - Teatr Wielki Opera Narodowa w Warszawie. W roku 2008 rozpoczęła pracę jako nauczyciel w PSM II st. im. Witolda Lutosławskiego w Nysie, a od 2012 r. jest starszym wizytatorem szkół artystycznych Centrum Edukacji Artystycznej.

Pani Agnieszka Niewiadomska brała udział w wielu konkursach wokalnych, na których zdobyła liczne nagrody:

- Nagroda Specjalna im. Jaromira Brychty, Zdar nad Sazavou, Czechy 2008 r.
- Wyróżnienie oraz Nagroda Specjalna Związku Artystów Polskich na Konkursie Złote Głosy Mazowsza, Warszawa 2009 r.
- Grand Prix Złoty Słowik Belcanto, Nałęczów 2009 r.
- Wyróżnienie za działalność promującą miasto Nysa, 2010 r.
- Wyróżnienie na V Ogólnopolskim Konkursie Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej, Kraków 2010 r.
- Wyróżnienie za działalność promującą miasto Nysa, 2011 r.
- Wyróżnienie na I Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym w Mławie, 2012 r.
- Nagroda Specjalna Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów Śpiewu za wyróżniające się wykonanie utworu współczesnego na II Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. A. Hiolskiego, 2013 r.
- Wyróżnienie na VI Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Haliny Halskiej-Fijałkowskiej, Wrocław 2013
- Nagroda Specjalna Fundacji Auxilium i Fundacji Czardasz na VI Ogólnopolskim Konkursie Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej, Kraków 2014 r.
- III Nagroda na 17th Konkursie Wokalnym Iuventus Canti, Vrable Słowacja 2015 r.
- Grand Prix na IV International Master Competition for Music Teachers, Warszawa 2016 r.
- Nagrody Specjalne na IV Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Jana Kiepury, Krynica Zdrój 2016 r.
- Wyróżnienie dyrektora Sceny Kamienica we Wrocławiu dla laureata VII Ogólnopolskiego Konkursie Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej, Kraków 2016 r.

- III Nagroda oraz Nagroda Specjalna za wykonanie arii Halki St. Moniuszki na 51 Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. A. Dworzaka, Karlowe Vary 2016 r.
- Wyróżnienie za działalność promującą miasto Nysa, 2017 r.

Ponadto brała udział w wielu Kursach Mistrzowskich u takich gwiazd scen operowych jak:

- prof. Ryszard Karczykowski, Szczecin, Kraków 2003 r.
- prof. Ingrid Kremling, Wrocław 2005
- prof. Alain Nonat, Montreal, Brno 2006 r.
- prof. Teresa Żylis - Gara, Radziejowice 2006 r.
- prof. Ryszard Karczykowski, Radziejowice 2007 i 2008 r.
- prof. Ingrid Kremling, Wrocław 2010 r.
- prof. Elena Vitman, prof. Izabela Kłosińska, prof. Wojciech Jasiński, Warszawa 2011 r.
- prof. Ingrid Kremling, Wrocław 2011 r.
- prof. Izabela Kłosińska, Akademia Operowa Teatr Wielki-Opera Narodowa, Warszawa 2011 r.
- prof. Izabela Kłosińska, Duszniki Zdrój 2015 r.

Pani Agnieszka Niewiadomska uczestniczyła także w wielu festiwalach w kraju:

- Muzyka w zabytkowych wnętrzach i kościołach Księstwa Nyskiego w latach: 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017
- Vratislavia Cantans, 2004
- Sierpień talentów, Katowice 2006 r.
- Letnie spotkania ze sztuką w Radziejowicach 2007 r.
- Festiwal Kwitnących Azalii, Moszna 2007 r. i 2008 r.
- Międzynarodowy Festiwal Barokowy - Perły Baroku, Nysa 2009 r.
- III Festiwal Chopin i jego nauczyciel Elsner, Grodków 2009 r.

- Festiwal Ziemi Prudnickiej- XVII Śląski Festiwal im. Ludwika van Beethovena, Prudnik 2009 r. i 2012 r.
- Międzynarodowy Festiwal Belcanto, Nałęczów 2009 r.
- Dni Nysy, 2009 r.
- Dolnośląskie Dni Sztuki Wokalnej, Wrocław 2010 r.
- Głuchołaskie Wieczory Chopinowskie, 2010 r.
- XX Śląski Festiwal Ziemi Prudnickiej, 2012 r.
- XXX Opolskie Dni Oratoryjne, Filharmonia Opolska 2013 r.

Mgr Agnieszka Niewiadomska jako studentka zadebiutowała na scenie Opery Śląskiej w roli Musetty w operze *Cyganeria* - G. Puccniego, zaśpiewała tam również partię Papaegeny w operze *Czarodziejski flet* - W. A. Mozarta oraz partię Hanny w op. *Straszny Dwór* St. Moniuszki. Jej spektaklem dyplomowym była niezwykle wymagająca zarówno wokalnie jak i aktorsko partia Neddy w operze *Pajace* - R. Leoncavallo, którą wykonała 28.01.2006 r. w Operze Śląskiej w Bytomiu, pod batutą Tadeusza Serafina. W roku 2007 zadebiutowała jako solistka w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej w Warszawie w *Mandragorze* K. Szymanowskiego.

W latach 2003-2017 doktorantka zaśpiewała kilkadziesiąt koncertów z repertuarem oratoryjno-kantatowym, operowym oraz liryką wokalną, głównie z towarzyszeniem fortepianu ale także m.in. Orkiestry Kameralnej PSM I i II st. w Nysie, Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Opolskiej, Orkiestry Filharmonii Zabrzeńskiej, Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej, Orkiestry Kameralnej Opery Narodowej. Wzięła udział w festiwalach muzycznych w Luxemburgu oraz Aix-en-provence we Francji.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Agnieszki Niewiadomskiej pod tytułem *Refleksy romantyzmu w liryce wokalnej Felicjana Szopskiego*, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi rejestracja 16 pieśni, z czego piętnaście to kompozycje autorstwa Felicjana Szopskiego, a jedna stanowi jego opracowanie melodii ludowej. Nagranie

zostało zrealizowane 23-24 października 2018 r. w auli im. Bolesława Szabelskiego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Na fortepianie towarzyszył doktorantce Szymon Blaszyński. Po zapoznaniu się z materiałem dzieła artystycznego, wzbudziło ono we mnie pozytywne wrażenie. Niewątpliwie wpływ na to miał dobrze komponujący się w warstwie brzmieniowej głos solistki Agnieszki Niewiadomskiej z grą pianisty. Artyści, jak wynika z dołączonej dokumentacji, bardzo często współpracują artystycznie ze sobą, co ma duże znaczenie w odbiorze tego dzieła artystycznego. Bardzo dobrze brzmiący akompaniament, nawiązujący dialog muzyczny z solistką wpływa na moją pozytywną ocenę tego dzieła. Jakość techniczna nagrania od strony dźwiękowej jest dobra. Agnieszka Niewiadomska posiada głos sopranowy o subtelnej, a jednocześnie nasyconej alikwotami barwie. Jej świetlista barwa głosu nie budzi cienia zastrzeżeń co do nośności dźwięku. Głos jest wyrównany w całej skali. W wykonywanych pieśniach brzmiał czytelnie nie tylko wokalnie ale również pod względem podania tekstu polskiego. Artystka bardzo głęboko wniknęła swoją interpretacją w sens śpiewanego słowa co spowodowało, że pieśni brzmią bardzo prawdziwie. Dzieło artystyczne, jakim są pieśni Felicjana Szopskiego, dla dobrze wykształconego w technice wokalne śpiewaka, stwarza możliwości pokazania ładnej frazy. Autorów tekstów, do których kompozytor pisał muzykę można zaliczyć do najbardziej popularnych w owym czasie. Szczególnie teksty Kazimierza Przerwy - Tetmajera były bardzo często wykorzystywane przez wielu kompozytorów. Felicjan Szopski traktował teksty w sposób romantyczny, szczególnie jeżeli chodzi o temat nieszczęśliwej miłości. Widzimy to już w pierwszej pieśni *Zawód*, w której kompozytor aby osiągnąć romantyczny obraz nieszczęśliwej miłości, powtarza tekst. Wykazuje się dbałością o to aby melodia służyła tekstowi i wzmocniła jego wydźwięk. Artystka, wykorzystawszy ten zabieg i rzewną barwą głosu podkreśla powtarzający się tekst *ach, jaki żal, jak żal*. Zupełnie innego zabiegu użył kompozytor w drugiej pieśni *Choć pól i łąk*. Nie odnajdziemy tutaj powtarzanych wyrazów, a marzycielski charakter tekstu został wzmocniony przez kompozytora nokturnowym akompaniamentem, który bardzo pięknie zabrzmiał w wykonaniu Szymona Blaszyńskiego. Felicjan Szopski koncentruje się w swoich pieśniach na partii wokalne, podkreślając w ten sposób znaczenie ludzkiego głosu, tworząc pieśni o charakterze nostalgicznym. Jednak partia fortepianu odgrywa w tych pieśniach również ważną rolę i stawia przed pianistą wysokie wymagania techniczne. Szymon Blaszyński bardzo dobrze odnalazł się w partii akompaniamentu. Szczególną wirtuozerią wykazał się w trzech pieśniach op. 13 do słów Edwarda Leszczyńskiego, a szczególnie w pieśni *Zwierciadło*, w której partia fortepianu odznacza się rozbudowaną, niemal orkiestrową fakturą. Przy dobrej współpracy z pianistą

śpiewak może w pełni zaprezentować swoje umiejętności wokalne. A w tym dziele wyraźnie słychać jak artyści świetnie ze sobą współpracują. Pani Agnieszka Niewiadomska opanowała technikę oddychania. W wykonywanych przez siebie pieśniach zaprezentowała frazy, wymagające świadomej kontroli oddechu. Sposób prowadzenia frazy legato przy dobrym appoggio, pozwolił jej zaprezentować dobre wyrównanie brzmienia na przestrzeni skali głosu. Swoją interpretacją udowodniła, że muzyka *Felicjana* Szopskiego, poprzez melodię, służyła do wyrażania emocjonalnych wznoszeń i upadków.

W mojej ocenie, technika wokalna Pani Agnieszki Niewiadomskiej, w połączeniu z przeżywaniem emocji zawartych w tekście, daje słuchaczom pełny odbiór muzyczny tych nostalgicznym pieśni.

Do zarejestrowanego na płycie CD dzieła artystycznego, doktorantka dołączyła pracę pisemną, w zamysłu będącą teoretycznym jego opisem. Składa się ze wstępu, trzech następujących po sobie rozdziałów, zakończenia, wykazu przykładów nutowych i ich źródeł, bibliografii i podsumowania w języku angielskim.

We wstępie, należy sformułować tezę, którą następnie doktorant powinien rozwinąć i uzasadnić w pracy doktorskiej. W tym miejscu należy także przedstawić podstawowe założenia badawcze, przy pomocy których zostanie sformułowana konkluzja. Niestety, wstęp w niniejszej pracy, jest zbyt mocno rozbudowany. Doktorantka, w moim mniemaniu, niepotrzebnie opisała sytuację historii Polski poczynając od rozbiorów, poprzez powstanie Kościuszkowskie, a skończywszy na XX wieku. W natłoku informacji historycznych dotarłam jednak do tezy, którą doktorantka postanowiła udowodnić w swojej pracy, wykorzystując metody badawcze takie jak: analiza i krytyka źródeł (czyli, ustalenie wiarygodności zgromadzonych faktów) oraz analiza opisowa (tj. ukazanie pieśni w kontekście stylistycznym, historycznym z wykorzystaniem ujęć interdyscyplinarnych). Teza brzmi: *czy Felicjan Szopski jest kompozytorem romantycznym, czy też jego muzyka stanowi syntezę nowatorskich rozwiązań z refleksami romantyzmu*. We wstępie, czytamy że praca składa się z czterech rozdziałów, tymczasem w pracy znajdują się trzy rozdziały.

Rozdział pierwszy to *Romantyzm w literaturze i sztuce* rozpoczyna się na stronie 9, podczas gdy w spisie treści ujęty jest na stronie 10. Doktorantka opisuje w nim epokę romantyzmu, wyjaśnia pochodzenie słowa *romantisme*. W rozdziale tym autorka celowo zwraca uwagę na bogatą twórczość literacką polskich poetów i pisarzy doby romantyzmu. Nie bez znaczenia pozostaje

fakt opracowania przez kompozytora mickiewiczowskiej ballady - Lilie i wykorzystanie jej jako libretto w operze o tym samym tytule.

Autorka, przedstawia klasyfikację głównych cech charakterystycznych epoki, usystematyzowanych przez Bohdana Pocięja. Naczelnym mottem epoki jest miłość, następnie nostalgia, wędrówka, mowa dźwięków, motyw syntezy sztuk (czyli przenikania się muzyki z malarstwem, poezją i tańcem), następnie szóstą cechą charakterystyczną dla muzyki jest jej śpiewność, siódmą wyobraźnia. Doktorantka w rozdziale tym podkreśliła, że w okresie trwania romantyzmu, tworzący muzycy, nie pisali utworów na zamówienie ale głównie pod wpływem natchnienia. Chodziło o przekazanie uczuć, wrażeń, nienamacalnych emocji. Muzyka romantyczna odzwierciedlała ludzkie myśli i doznania. Wymienia najważniejszych kompozytorów tej epoki: Franciszek Schubert, Robert Schumann, Johannes Brahms, Hugo Wolf, Ryszard Strauss, Ryszard Wagner. W Polsce wymienia kompozytorów takich jak Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Zygmunt Noskowski, Władysław Żeleński. Na koniec tego rozdziału doktorantka zaznacza, iż z całą pewnością omawiany okres naznaczył i zdeterminował dzieła Felicjana Szopskiego, jednak nie ograniczył warsztatu i w naturalny sposób stał się inspiracją do wyznaczania nowych trendów w muzyce XX wieku.

Rozdział drugi zatytułowany *Twórczość Felicjana Szopskiego w ujęciu biograficznym* rozpoczyna się na stronie 34, podczas gdy w spisie treści ujęty jest na stronie 35. W rozdziale tym autorka przedstawia biografię kompozytora w odniesieniu do czasu i środowisk, w których żył i funkcjonował. Głównym założeniem doktorantki było przytoczenie dużej ilości cytatów z ówczesnej prasy, które w jej założeniu pozwalają przedstawić ducha przełomu epok ukazując w pełni jego charakter.

Rozdział trzeci *Opis formalny zarejestrowanych na płycie CD pieśni, ze szczególnym uwzględnieniem romantycznego kontekstu epoki*, również jest niezgodny ze spisem treści i tak jak dwa poprzednie rozdziały przesunięty jest o jedną stronę. W tej części pracy, doktorantka podjęła próbę wydobycia romantycznego kontekstu twórczości wokalne kompozytora, zrealizowaną poprzez deskryptywną analizę pieśni na głos i fortepian oraz wyeksponowanie zawartych w nich elementów epoki. Opisane pieśni powstały na przełomie dwudziestu sześciu lat (ok. 1895 - ok. 1921) i zostały zanalizowane w porządku chronologicznym aby ukazać rozwój warsztatu kompozytorskiego twórcy. *Przemiany te stanowią ewolucję od pieśni w stylu moniuszkowskim: niezwykle śpiewnych, z łatwym akompaniamentem i prostą harmoniką, aż po dzieła stanowiące aliaż na granicy tonalności, neoromantyzmu, impresjonizmu i stylu wagnerowskiego.* Wśród ówczesnych publikacji prasowych i danych biograficznych doktorantka

ustaliła następującą chronologię powstania pieśni: *Zawód, Choć pól i łąk* (wydane w 1897 r.), *Trzy Melodie do Preludiów Tetmajera* powstały po 1897 r. a *Barkarola* była wydana w 1900 r. Następne trzy pieśni również powstały w 1900 r. *Kędy Ty idziesz, Daj mi Twoje oczy, Chciałabym z Tobą* zostały zebrane w cykl i opatrzone tytułem *Z marzeń moich op. 10*. Po jedenastu latach w styczniu 1911 r. zostały wydane *Trzy pieśni z op. 13 do słów Edwarda Leszczyńskiego: Ahaswer, Zwierciadło, Prelud*. Jako ostatnie powstały *Trzy pieśni do słów Emila Zygadłowicza z op. 14: Nad rzeką, W opustoszałym starym sadzie, Wniosłaś wiosenny ranek*, które zostały zaprezentowane podczas konkursu kompozytorskiego poświęconego pamięci Władysława Żeleńskiego w roku 1921.

Pracę zamyka zakończenie, w którym doktorantka zauważa, że niezaprzeczalnymi cechami twórczości Felicjana Szopskiego była inspiracja muzyką ludową, twórczością Fryderyka Chopina, pielęgnowanie pierwiastków narodowych przy jednoczesnym dążeniu do odkrywania nowych środków, odmiennych narracji muzycznych, nowatorskich rozwiązań harmoniczných. Jego przemyślana i konsekwentnie poprowadzona myśl muzyczna pozostawała w ścisłym kontakcie ze słowem, który był starannie dobierany. Autorami byli polscy poeci, z którymi znał się osobiście. *W twórczości wokalne Felicjana Szopskiego, można odnaleźć elementy typowo romantycznej kompozycji - począwszy od inspiracji muzyką ludową, poprzez częste wykorzystywanie romantycznych motywów i inspirację twórczością wokalną wielkich poprzedników.*

Podsumowując stwierdzam, że błędem doktorantki jest koncepcja napisania trzech rozdziałów, bez podziału na podrozdziały. Podział dużego rozdziału na mniejsze części sprawia, że praca jest bardziej przejrzysta, a co za tym idzie zdecydowanie łatwiej się ją studiuje.

Mimo tych kilku błędów, których doktorantka nie ustrzegła się, uważam że praca jest wartościowa i posiada walor poznawczy i edukacyjny. Język, którym autorka posługuje się w niej jest poprawny. Używa właściwej terminologii. Przypisy zostały wykonane prawidłowo, a cytowana literatura została dobrze ujęta. To wszystko sprawia, że praca spełnia również standardy pod względem edytorskim i jest wartościowym przedsięwzięciem naukowym.

Całość pracy jest dowodem wiedzy i doświadczenia doktorantki.

KONKLUZJA

Praca doktorska Pani mgr Agnieszki Niewiadomskiej stanowi ciekawe ujęcie tematu. Jej wnikliwe podejście do ukazania wszelkich zawiłości kreowanych przez Nią pieśni Felicjana Szopskiego

sprawia, że praca ta wnosi znaczący wkład w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

W sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę, a osiągnięcia artystyczne doktorantki są satysfakcjonujące.

Wobec powyższego stwierdzam, że Pani mgr Agnieszka Niewiadomska rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Małgorzata Grela

